

Kystverket
Postboks 1502
6025 ÅLESUND

Deres ref.

Saksnummer
23/21170 - 15

Dato
08.05.2024

Delegert sak	Utvalg
206/24	Utvalg for plan og næring

I henhold til delegeringsreglement for perioden 2020 – 2024, administrativ delegering pkt. 30.1, kan vedtak fattes av enhetsleder ved Areal- og byggesakstjenesten og det fattes følgende vedtak.

Dispensasjonsvedtak - Søknad om dispensasjon fra Kystplan II Midt- og Sør-Troms, planid 760 for etablering av sjøbunnsdeponi ved Måga i Harstad kommune

Vedtak

- Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 19-2 innvilges midlertidig dispensasjon fra Kystplan II Midt- og Sør-Troms for etablering av sjøbunnsdeponi ved Måga, jf. søknad datert 22.11.2023.
- Dispensasjonen begrunnes med at etablering av sjøbunnsdeponi ikke vil tilsidesette hensynene som skal ivaretas gjennom gjeldende plan i vesentlig grad. Etter en samlet vurdering anses fordelene med å innvilge dispensasjon fra gjeldende plan til å være større enn ulempene. Det er i vurderingen vektlagt at omsøkte dispensasjon anses å bidra til økt sikkerhet og fremkommelighet i farleden, noe som vil bidra til å sikre at man reduserer sannsynligheten for ulykker på sjøen og derigjennom utslipp og forurensning i havet. Dette anses å bidra til å nå både nasjonal og lokal målsetting om å nå klimamålene.
- Som vilkår for vedtakets punkt 1 settes følgende vilkår:
 - Dispensasjonen for sjøbunnsdeponiet ved Måga gjelder inntil prosjektet «Bognes-Tjeldsundet-Harstad med innseilinger» som omfatter utdyping av 11 lokasjoner i Lødingen, Tjeldsund og Harstad kommune er ferdigstilt, maksimalt 10 år fra vedtaksdato.
 - Nøyaktighet ved dumping for å redusere negativ påvirkning på rødlistede naturtyper i nærområdet.

Postadresse:
c/o postmottak,
Postboks 1000
9479 Harstad

Besøksadresse:
Asbjørn Selsbanesgt. 9
9407 Harstad

Telefon:
77 02 60 00

E-post:
postmottak@harstad.kommune.no
Hjemmeside:
www.harstad.kommune.no

Faktura-adresse:
Send EHF til
9908:972417971
Organisasjonsnr.:
972417971

- c) Dumping skal skje kontrollert og uten mye spredning av finmasser (bruk av siltskjørt e.l. bør vurderes).
- d) Turbiditetsovervåking gjennomføres.
- e) Før deponering av større mengder faste masser, må det vurderes om massene kan brukes i andre utbyggingsprosjekter i Harstad, eller mellomlagres på land for senere utnyttelse i utbyggingsprosjekter i kommunen.
- f) Det skal gjennomføres et overvåkingsprogram som dokumenterer naturtilstanden rett etter dumping, etter 1 år, 3 år og 5 år. Om det avdekkes skader på trua naturtyper, skal det vurderes om avbøtende tiltak kan hjelpe på situasjonen.
- g) Den praktiske gjennomføringen av deponering av masser innenfor området skal koordineres med øvrig aktivitet i området, herunder Forsvarets.
- h) Skulle det under anleggsarbeidet komme fram spor etter eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sámediggi – Sametinget omgående, jf. kulturminneloven § 8 annet ledd.

Det gjøres oppmerksom på at tiltaket er søknadspiktig etter havne- og farvannsloven § 14. Tiltaket ligger delvis i farledsarealet til hovedled Harstad - Vågsfjorden og det er da Kystverket som skal vurdere konsekvenser for sjøfarende og behandle en eventuell søknad etter havne- og farvannsloven.

Saksopplysninger

Kommunen mottok søknad om dispensasjon fra kommunedelplan for Kystplan II Midt- og Sør-Troms 22.11.2023.

Tiltaket gjelder etablering sjøbunnsdeponi sør for øya Måga i Harstad kommune. Det er i søknaden gjort rede for Kystverkets behov for etablering av sjøbunnsdeponi i forbindelse med prosjektet «Bognes-Tjeldsundet-Harstad med innseilinger» som omfatter utdyping av 11 lokasjoner i Lødingen, Tjeldsund og Harstad kommune.

Lovgrunnlaget:

Søknaden er i strid med kommunedelplan for Kystplan II Midt- og Sør-Troms og skal derfor behandles som en dispensasjon i henhold til plan- og bygningsloven kap. 19.

Nabovarsling:

Søknaden er ikke nabovarslet i og med at tiltaksområdet ikke grenser til eller berører private grunneiere. Det er vurdert at tiltaket ikke vil medføre visuelle endringer i landskapet eller vil være til sjenanse for grunneiere, lokalbefolkningen eller lokale næringsinteresser.

Saksopplysninger:

Området hvor tiltaket søkes etablert er i Kystplan II Midt- og Sør-Troms, planid 760, vedtatt 05.12-2019, avsatt til kombinert formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone (NFFF). Området ligger i tillegg innenfor faresone for militær virksomhet (H380). Søknaden er i strid med gjeldende plan for området som er avsatt til NFFF og ligger innenfor faresone for militærvirksomhet. Søknaden må med bakgrunn i det overstående behandles

som en dispensasjon i henhold til plan- og bygningsloven kap.19.

Kommunen har tidligere avslått søknad om dispensasjon for etablering av sjøbunnsdeponi i samme området. Kystverket søkte i januar 2022 om dispensasjon for å benytte det omsøkte arealet ved Måga som sjøbunnsdeponi. Harstad kommune innvilget dispensasjon i mars 2022. Statsforvalter påklaget deretter dette vedtaket. Klagen ble tatt til følge og vedtaket ble annullert (Statsforvalters ref. 2022/1513 av 04.02 og 16.05 2022, Harstad kommunes ref. 2022/670/L40 av 25.04, 02.06 og 19.08 2022).

Kystverkets argumentasjon for å fremme ny søknad om dispensasjon for å benytte seg av dette sjøbunnsarealet er basert på oppdatert informasjon om området og undersøkelser om egnetheten for bruk av område avsatt til sjøbunnsdeponi i Kystplan II for Midt- og Sør-Troms. Med bakgrunn i Kystverkets undersøkelser og konklusjon om at område avsatt til sjøbunnsdeponi i gjeldende plan, ikke er egnet til deres formål og at det foreligger oppdaterte kunnskap om tiltaket, velger kommunen å ta saken opp til ny behandling.

Det er i søknaden gjort rede for Kystverkets behov for etablering av sjøbunnsdeponi i forbindelse med prosjektet «Bognes-Tjeldsundet-Harstad med innseilinger» som omfatter utdyping av 11 lokasjoner i Lødingen, Tjeldsund og Harstad kommune. Kystverket redegjør i søknaden for at det er planlagt at alle masser fra alle utdypingsområder skal nyttiggjøres i utfyllinger ved henholdsvis Kåringen (Hålogaland næringspark) i Lødingen kommune, Rødskjær (Harstad havn) i Harstad kommune og/eller næringsareal i Evenskjer (Tjeldsund kommune). De gjør også i søknaden oppmerksom på at dersom planlagte deponeringsområder ikke kan benyttes, eller ved uforutsette hendelser (uvær ved transport fra utdypingsområde, tekniske problemer o.l.) er de avhengige av å kunne deponere massene (evt. deler av massene) et annet egnet sted. I forbindelse med prosjektutformingen har et område sør for Måga blitt grundig undersøkt på bakgrunn av naturmangfold, strømforhold og andre viktige parametere for å kunne vurdere egnethet som sjøbunnsdeponi. Dette området er tiltenkt massene fra de nordligste utdypingsområdene.

Kystverket skriver følgende i søknaden:

«Kystverkets foreslåtte område for etablering av Mågøy sjøbunnsdeponi er på om lag 25-30 m dyp og har grunnere områder rundt som vil kunne redusere spredning av partikler (se figur 2). Strømretningen tilsier at vanntransport og partikkelspredning i deponiområdet vil være av nordlig retning, altså motsatt retning av påviste svampsamfunn øst for området (Multiconsult, 2021). Deponiområdet er en naturlig forsenkning i havbunnen og gir en tydelig begrensning av inngrep og partikkelspredning.

Det omsøkte området er funnet mer egnet enn de andre undersøkte deponiområdene i nærheten. Ifølge Miljødirektoratets retningslinjer for sjødeponi (for forurensede masser) er dette området godt egnet til deponering. Prosjektets andre foreslåtte sjøbunnsdeponi, i Hårvika i Tjeldsundet, har flere naturverdier og mer strøm. Det vil derfor være bedre at massene fra de nordligste utdypingsområdene deponeres ved Mågøya for å begrense påvirkning og belastning i Hårvika og for å begrense transport av massene på lekter.»

Kystverket har gitt følgende begrunnelse for dispensasjonssøknaden:

«Hensikten bak bestemmelsen det søkes dispensasjon fra vurderes ikke å være vesentlig

tilsidesatt. Bestemmelsene tilrettelegger for utbedring av farvann (utdypinger av farled, moloer, kaier m.v.) hvilket også er resultatet av omsøkt tiltak – økt sikkerhet og fremkommelighet i farled. Det er tydelige samfunnsmessige fordeler med tiltaket (utdypingen). Økt sikkerhet og fremkommelighet i farleden gir en reduksjon i fare for ulykkeshendelser, akutt forurensning og tap av menneskeliv i forbindelse med grunnstøtinger i farled. Tiltaket er også med å forbedre miljøtilstanden i sjøbunn (ved deponeringen -der det er forurensning). Tiltaket medfører ingen visuelle påvirkninger/ endringer i verdifulle landskap, kulturmiljøer eller viktige friluftsområder.»

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 – 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. I følge § 8 skal offentlige beslutninger, dersom de berører naturmangfoldet, bygge på rimelig og forholdsmessig vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand samt effekten av påvirkninger.

Det fremkommer ved undersøkelser i tilgjengelige databaser at det ikke er registrert prioriterte, truede eller nær truede arter eller naturtyper innenfor det omsøkte området. Det er i søknaden gjort rede for at det ikke er observert rødlistede arter i deponeringsområdet, men at det er gjort enkeltregistreringer av rødlistede sjøfugler i nærheten av området. Det er videre i søknaden gjort rede for tiltakets påvirkning på naturmangfold og det er gjort rede for at det vil bli igangsatt nødvendige avbøtende tiltak i anleggsperioden for å ta hensyn til naturverdier i området.

Det er utført tiltaksanalyse for omsøkte område – det vil si at området er sjekket opp mot 85 tilgjengelige datasett for å se om tiltaket berører særinteresser eller om det er særinteresser/fareområder som skal hensyntas særskilt. Av vedlagte tiltaksanalyse datert 31.01.2024, fremkommer det hvilke datasett som berøres av det omsøkte tiltaket og hvilke datasett som ikke blir berørt.

Saken har vært på høring til berørte myndigheter og det er mottatt åtte uttalelser.

Det er ikke mottatt negative uttalelser eller merknader til søknaden fra Norges vassdrags- og energidirektorat, Direktoratet for sikkerhet og beredskap, Kystverket, Sametinget, Harstad Havn KF eller Forsvarsbygg. Det er imidlertid fra Kystverket, Sametinget og Forsvarsbygg gitt tilbakemelding om vilkår som må knyttes til vedtaket. Disse vilkårene vil bli inntatt i vedtaket.

Det er fra Troms fylkeskommune og Statsforvalteren i Troms og Finnmark mottatt høringsuttalelser som vil bli kommentert nærmere.

Troms fylkeskommune skriver i sin uttalelse datert 28.02.2024 at de ikke kan se at kommunen har vurdert tiltaket opp mot reguleringsplankravet i plan- og bygningsloven § 12-1, 3. ledd. De skriver videre at med bakgrunn i tidligere behandling er av saken kan det være grunnlag for å anta at tiltaket kan få vesentlig virkning for miljø og samfunn, men at kommunen kan dispensere fra lovkravet i pbl. 12-1, 3. ledd, dersom tiltaket ikke er konsekvensutredningspliktig. De viser til at kommunen ikke har anledning til å dispensere fra kravet om konsekvensutredning, da dette regnes som en saksbehandlingsregel. De ber

kommunen om å vurdere omsøkte tiltak opp mot reguleringsplankravet i pbl. § 12-1, 3. ledd og om tiltaket faller inn under forskrift om konsekvensutredninger.

Kystverket har fremmet en søknad om dispensasjon fra arealformålet i gjeldende plan. Kommunen hadde innledningsvis i saksbehandlingen en vurdering av om plankravet i pbl. § 12-1, 3. ledd ville gjøre seg gjeldende i saken eller om tiltaket kunne behandles som en dispensasjon i henhold til pbl. kap. 19. Det ble i kommunens vurdering lagt til grunn at tiltaket ikke ville få vesentlige negative konsekvenser for miljø og samfunn. Det ble vurdert at tiltaket ikke er konsekvensutredningspliktig jf. forskrift om konsekvensutredning, vedlegg II, pkt. 11k; «Deponier for masser på land og sjø større enn 50 dekar eller 50 000 m³ masse», da området ikke overstiger gitte grenseverdier hverken i størrelse og antatt masse. Kommunen har videre lagt til grunn at sjøbunnsdeponiet ved Måga kun skal benyttes dersom uforutsette hendelser oppstår og at alle mudringsmassene fra området fortrinnsvis skal gjenbrukes. Multiconsult har på vegne av Kystverket gjort utredning av naturmangfoldet i området i rapport «Bogenes-Tjeldsund-Harstad med innseilinger – Naturmangfold i sjø, Måga deponi, Harstad kommune», datert 17.12.2021 og notat «Nordligste utdypingsområder – vurdering av miljøtilstand og deponiløsning», datert 15.11.2023. Kommunen har vurdert at saken med bakgrunn i de nevnte rapportene og opplysninger i søknadsdokumentene er tilstrekkelig opplyst i henhold til forvaltningsloven § 17.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark skriver i sin uttalelse datert 28.02.2024 at i denne saken er det hensynet til naturmangfold, massehåndtering og klimagassutslipp som berører deres ansvarsområder. De viser til at deponiarealet ligger på en undervannsrygg med stor variasjon i landskap og sediment typer og at slike områder gir grunnlag for et rikt naturmangfold som leverer viktige økosystemfunksjoner. De viser til at det i selve deponiområdet er registrert en regionalt viktig ruglbunn og at det i nærområdet er flere registrerte truede naturtyper. De viser videre til at de er positive til at det fremkommer av søknaden at de faste massene fra utdypingsområdene skal gjenbrukes og at deponeringsområdet ved Måga kun skal benyttes ved uforutsette hendelser. De viser også i sin uttalelse til at det er et mål å redusere klimagassutslippene fra all virksomhet, for å nå målene om 55% reduksjon innen 2030, og et lavutslippssamfunn i 2050. Transport av massene fra utdypingsområdet til egne deponeringsområder gir store klimagassutslipp. Samtidig vil det ligge en utslippsgevinst om massene erstatter masser som har høyere klimagassutslipp per enhet. Statsforvalteren skriver at sammenliknet med den opprinnelige søknaden, dreier det seg nå om mindre mengder løsmasse, masser som er mindre forurenset enn i den opprinnelige søknaden. Det at deponiet ved Mågåya kun skal benyttes som en nødløsning for deponering av masser anser de som positivt. Statsforvalteren vil med bakgrunn i en totalvurdering av søknaden ikke gå imot dispensasjon, forutsatt at det stilles vilkår om følgende avbøtende tiltak:

- «• *Nøyaktighet ved dumping for å redusere negativ påvirkning på rødlistede naturtyper i nærområdet*
- *Dumpingen skal skje kontrollert og uten mye spredning av finmasser (bruk av siltskjørt e.l. bør vurderes)*
- *Turbiditetsovervåking gjennomføres*
- *Før deponering av større mengder faste masser, må det vurderes om massene kan brukes i andre utbyggingsprosjekter i Harstad, eller mellomlagres på land for senere utnyttelse i utbyggingsprosjekter i kommunen. Rene masser er en viktig ressurs som bør utnyttes.*

- *Det stilles vilkår om et overvåkingsprogram som dokumenterer naturtilstanden rett etter dumping, etter 1 år, 3 år og 5 år. Om det avdekkes skader på trua naturtyper, skal det vurderes om avbøtende tiltak kan hjelpe på situasjonen.»*

Kommunen er enig med Statsforvalteren i vurderingene knyttet til naturmangfold, massehåndtering og klimagassutslipp og stiller seg bak Statsforvalterens vurdering av vilkår som må knyttes til et positivt dispensasjonsvedtak.

Begrunnelse

Kommuneplanens arealdel, kommunedelplaner og vedtatte reguleringsplaner er styrende for all arealdisponering i kommunen. For å kunne innvilge dispensasjon med hjemmel i plan- og bygningsloven § 19-2, kreves det at hensynene bak planene eller bestemmelsene som det dispenseres fra ikke blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene med å innvilge dispensasjon være større enn ulempene etter en samlet vurdering. Vilkårene i plan- og bygningsloven § 19-2, 2. ledd er kumulative, det vil si at begge vilkårene må være oppfylt før kommunen kan gi dispensasjon. Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler. Ved vurderingen av om det skal gis dispensasjon fra planer skal statlige og regionale rammer og mål tillegges særlig vekt. Kommunen bør heller ikke dispensere fra planer, lovens bestemmelser om planer når en direkte berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg negativt til dispensasjonssøknaden.

Ut fra hensynet til offentlighet, samråd og medvirkning i planprosessen er det viktig at endringer i planer ikke skjer ved dispensasjoner, men behandles etter reglene om kommuneplanlegging og reguleringsplaner. Dette er likevel ikke til hinder for at det kan dispenseres fra planer dersom dette ikke vil motvirke en hensiktsmessig utvikling innenfor planområdet. Det påpekes imidlertid at dispensasjoner skal være unntak fra hovedregelen i de tilfeller hvor hovedregelen er klart urimelig.

I kommunedelplan, Kystplan II Midt- og Sør-Troms, planid 760, vedtatt 05.12.2019, ligger det omsøkte arealet innenfor område avsatt til kombinert formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone (NFFF). Området ligger i tillegg innenfor faresone for militær virksomhet (H380).

Etablering av et sjøbunnsdeponi som omsøkt for bruk til deponering av masser dersom planlagte deponeringsområder ikke kan benyttes, eller ved uforutsette hendelser (uvær ved transport fra utdypingsområde, tekniske problemer o.l.) anses ikke å tilsidesette hensynet til kombinert formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone (NFFF) eller faresone for militær virksomhet (H380).

Hensynene bak lovens formålsbestemmelse må ei heller bli vesentlig tilsidesatt ved at det gis dispensasjon fra NFFF-formålet i kommunedelplan, Kystplan II Midt- og Sør-Troms. Lovens overordnede formål er å fremme bærekraftig utvikling for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner, der planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte myndigheter og interesser, jf. pbl. § 1-1. Etter kommunens vurdering vil ikke lovens formålsbestemmelse bli vesentlig tilsidesatt ved innvilgelse av omsøkte dispensasjon.

Kommunen vil innvilge en tidsbegrenset/midlertidig dispensasjon for det omsøkte tiltaket i og med at behovet for deponeringsområde knytter seg til et bestemt prosjekt i en avgrenset periode. Kommunen vil ved rulleringen av kommunedelplan for sjøområdene (Kystplan) gjøre konkrete vurderinger av behovet for å avsette fremtidige deponeringsområder i sjø.

Hensynet til biologisk mangfold anses ikke å bli vesentlig tilsidesatt da det vil bli satt vilkår i vedtaket for å redusere de negative påvirkningene på rødlistede naturtyper i området, samtidig som det settes vilkår om overvåkingsprogram som skal dokumentere naturtilstanden rett etter dumping, etter 1 år, 3 år og 5 år.

For å kunne innvilge en dispensasjon må fordelene ved at det gis dispensasjon være klart større enn ulempene, jf. pbl. § 19-2, 2. ledd. Det er i første rekke forhold knyttet til areal- og ressursutnyttning som vil være relevante momenter i fordel- og ulempevurderingen.

Det er vurdert at fordelene med tiltaket er at det etableres et midlertidig deponeringsområde for bruk til deponering av mudringsmasser, dersom det skulle inntreffe uforutsette hendelser ved mudringsarbeidene i forbindelse med prosjektet «Bognes-Tjeldsundet-Harstad med innseilinger» som omfatter utdyping av 11 lokasjoner i Lødingen, Tjeldsund og Harstad kommune. Hovedsakelig skal imidlertid all mudringsmasse gjenbrukes på godkjente lokaliseringer. Det anses som en fordel at tiltaket vil bidra til økt sikkerhet og fremkommelighet i farleden, samtidig som fare for ulykkeshendelser, akutt forurensning og tap av menneskeliv i forbindelse med grunnstøtinger i farleden reduseres. Tiltaket anses å ha en miljømessig og objektiv fordel av samfunnsmessig betydning. En dispensasjon som omsøkt anses ikke å påvirke kulturlandskapet eller landskapsbildet negativt i og med at tiltaket ikke vil være synlig på vannoverflaten.

Det er vurdert at ulempen ved tiltaket vil være at tiltaket kan ha negative påvirkningene på rødlistede naturtyper i området. Videre er det vurdert som en ulempe at en dispensasjon vil kunne bidra til å svekke arealplanen som et overordnet styringsverktøy for den fremtidige arealbruken.

Etter en samlet vurdering anses en dispensasjon fra kommunedelplan Kystplan II for Midt- og Sør-Troms for etablering av et midlertidig sjøbunnsdeponi for mudringsmasser som omsøkt, til ikke å tilsidesette hensynene som skal ivaretas gjennom kommunedelplanen i vesentlig grad. Fordelene med å innvilge omsøkte dispensasjon er vurdert til å være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering.

Det er ingen regionale eller nasjonale interesser som blir vesentlig tilsidesatt dersom man gir dispensasjon for omsøkte deponiområde.

Etter en samlet vurdering anser kommunen at begge vilkårene i plan- og bygningsloven § 19-2, 2. ledd er oppfylt og omsøkte dispensasjon kan innvilges. Kommunen vurderer imidlertid med bakgrunn i merknader fra berørte sektormyndigheter at det må knyttes vilkår til omsøkte dispensasjon.

Klage på vedtak:

Vedtaket kan påklages innen tre uker i henhold til plan- og bygningsloven § 1–9 og forvaltningsloven § 29. En eventuell klage skal være skriftlig og begrunnet og skal sendes til Harstad kommune, Postmottak, Postboks 1000, 9479 Harstad eller postmottak@harstad.kommune.no.

Med hilsen

Jan-Inge Lakså
Enhetsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur